

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

СПЕЦІАЛЬНИЙ КУРС

**«Історія та практика виконавства в опері доби Бароко
XVII – першої половини XVIII століть»**

**Методична розробка за тематикою творчого мистецького проєкту
«ПОРТРЕТИ БАРОКОВОЇ ОПЕРИ В СУЧАСНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ»**

Мельник Світлани Олександрівни

Творчий керівник:

кандидат мистецтвознавства, доцент

Деркач Л. А.

Науковий консультант:

доктор мистецтвознавства, професор

Ніколаєвська Ю. В.

Харків – 2023

Анотація. Спеціальний курс «Історія і практика виконавства в опері доби Бароко XVII – I пол. XVIII століть» має надати здобувачам вищої музичної освіти відповідні теоретичні знання та практичні навички з оперного виконавства доби Бароко, з аналізом історичних передумов виникнення та розквіту оперного жанру. Формування виконавського стилю, що відповідає особливостям опери доби Бароко, вивчається крізь призму сучасного досвіду постановок опер доби Бароко в Україні та у світі.

Курс розрахований на два базових рівня – здобувачів I-II освітньо-професійних рівнів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Тривалість курсу – один семестр.

Мета курсу – надати систему теоретичних уявлень та практичних вмінь щодо виконавські традиції опер доби Бароко.

Здобувачі повинні **знати:**

- історію виникнення жанру опери, генезу жанру, його складові стильові, особливості музики Бароко;
- особливості виконання, інтерпретації та імпровізації (*aria da capo*);
- сучасні тенденції трактування та шляхи відтворення автентичності звучання;
- відмінності й стильова специфіка репертуару.

Після проходження курсу здобувачі повинні **уміти:**

- здійснювати аналіз репертуару в аспекті провідних національних шкіл Західної Європи (Італія, Франція, Германія, Англія);
- здійснювати самостійний аналіз текстів старовинних арій;
- орієнтуватися у розмаїтті вокальних жанрів епохи Бароко.

Питання до спецкурсу

Модуль 1. Історичні шляхи розвитку барокової опери XVII – I пол. XVIII століть

1. Виникнення опери. Історичний розвиток опери-seria. Школи. Визначні композитори.
2. Французькі композитори доби Бароко. Творчий внесок в жанр опери.
3. Опера доби Бароко в Англії та Германії XVII – I пол. XVIII століть.
4. Генеза: складові опери-seria. Теорія афектів, як засоби виразності.

Модуль 2 Практика відтворення барокової стилістики у виконавстві

5. Теорія афектів на прикладі арії «Armatae face et angibus» з ораторії «Юдіф триумфуюча» А. Вівальді. Аналіз виконання Ч. Бартолі (алгоритм аналізу, складові виконавської партитури).
6. –Алгоритм роботи над створенням образу в опері доби Бароко. Персонаж Сесто з опери Генделя «Юлій Цезар».
7. Характеристики персонажів опери доби Бароко на прикладі опери Г. Ф. Генделя «Оттон».
8. Сучасні тенденції інтерпретування вокальної музики доби Бароко. Визначні фестивалі та виконавці. Тенденції сучасної презентації опер доби Бароко у світі.

Форми навчання

Теоретичне лекційне навчання, практичні заняття та самостійна робота.

Питання для самостійної роботи

1. Перегляд опери Г. Ф. Генделя «Юлій Цезар» у двох сучасних постановках: Національній опері Парижу 2012 р та Королівської опери Данії. Вказати особливості трактування опери Г. Ф. Генделя.
2. Надати анотації до сучасних досліджень музики доби Бароко.
4. Музичні інструменти доби Бароко. Роль оркестру в бароковій опері.

5. Сучасні барокові колективи, фестивалі та визначні постановки опер-seria у світовому досвіді.

Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Охарактеризуйте основні риси опери-seria та опери- buffo.
2. Як еволюціонувала опера з моменту створення до моменту становлення як жанру. Вкажіть основні риси оперного жанру.
3. Назвіть основних представників італійських шкіл XVII – I пол. XVIII століть. Назвіть здобутки жанру кожної школи.
4. Дайте характеристики поняттям «aria da capo», «recetativo secco» та «recetativo accompagnato», «увертюра італійського типу».
5. Назвіть причини кризи опери-seria.
6. Назвіть сучасні постановки опери, виконавців опери-seria у світі.

Рекомендована література

1. Жаркова В. Б. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания Homo Musicus : в 2-х томах. Том 1. Київ : ArtHuss, 2018. 344 с.
2. Іванова І. Л., Черкашина-Губаренко М.Р. Історія опери. Київ: Заповіт, 1998. 383 с.
3. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Дослідження. Дрогобич: Відродження, 2000. 100 с.
5. Пасічник О. Майстер-класи з музики доби Бароко. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=XknDXfl-nQQ&t=1001s>
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=vqJbja0oI-s&t=157s>
6. Стахевич О. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки : посібник. Вінниця : Нова Книга, 2013. 176 с.
7. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Шлях до нового розуміння музики. Суми: Собор, 2002. 184 с.

8. Durante E., Martellotti A. (1989). Cronistoria del concerto delle dame principalissime di Margherita Gonzaga d'Este. Firenze.
9. Giudici E. (2016). Il Seicento. L'opera, storia, teatro, regia. Il saggiatore: Milano.
10. Guccini G. . (1988). Il teatro italiano nel Settecento. Societa editrice il Mulino: Bologna.
11. Hahn R. (1913). Lezioni di canto Marsilio Editori: Venezia (1990).
12. Kirkpatrick R. (1953). Domenico Scarlatti. Princeton University Press:Torino.
13. Mancini G. (1970). Riflessioni pratiche sul canto figurato. S.I.R.A.B.: Bologna.